

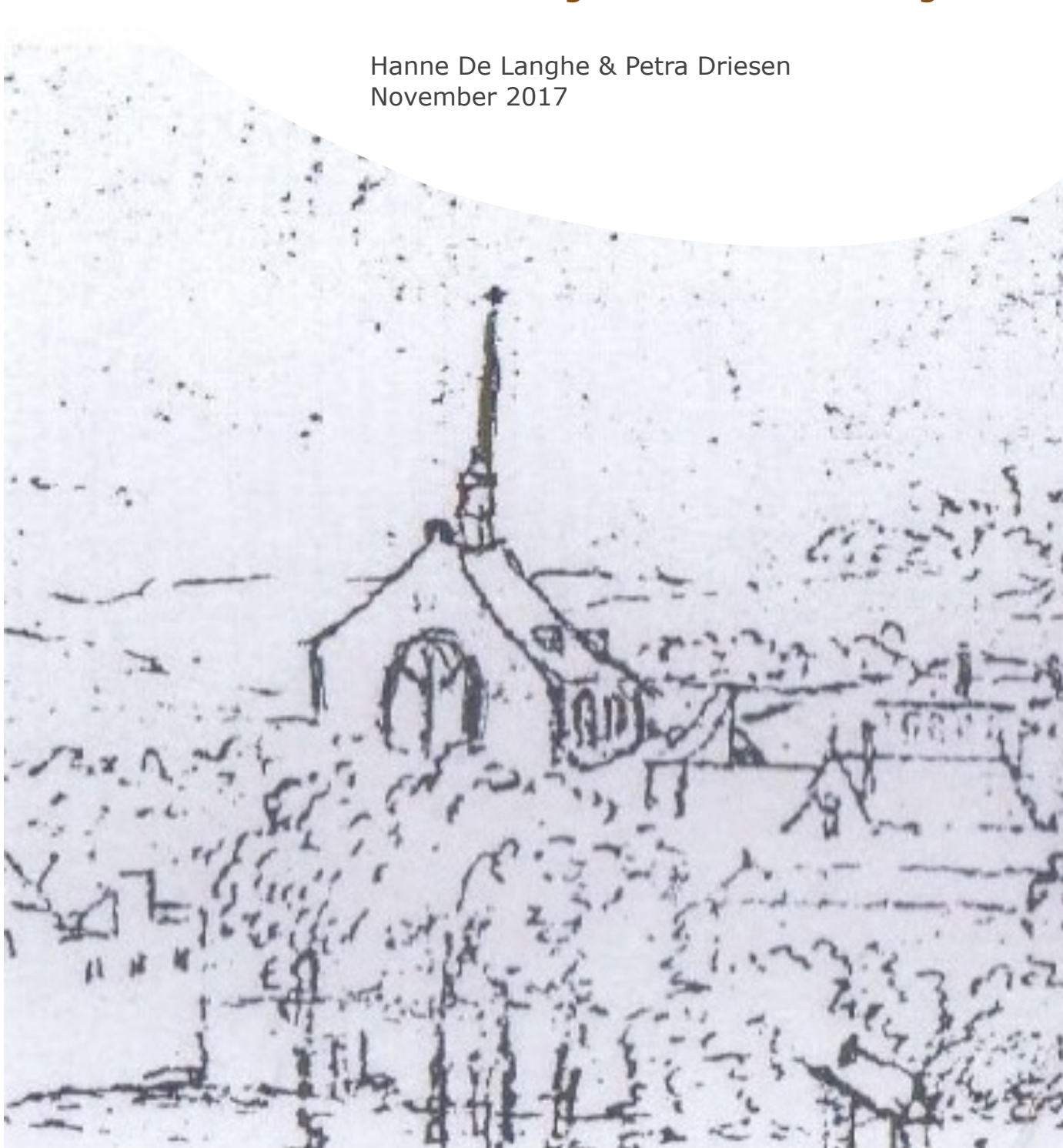

RAPPORT 516

Archeologienota
Diest, Michel Theysstraat
Verbouwing van een portierswoning
en bouw van twee woningen

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe & Petra Driesen
November 2017

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden kon enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2017J42) uitgevoerd worden voor de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden binnen het projectgebied, dat kadastraal gekend is als Diest, afd. 1, sectie A, percelen 1413C en 1406R.

Momenteel is het terrein deels bebouwd en verhard en deels begroeid (o.a. met bomen). De veranda wordt gesloopt via een sloopvergunning, voor het kappen van de bomen is een kapvergunning vereist. Hierdoor was het onmogelijk om voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Tevens is dit economisch onwenselijk voor de initiatiefnemer.

Op basis van het bureauonderzoek was het echter niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom is bijkomend vooronderzoek noodzakelijk.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het voorliggend bureauonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het terrein over een laag archeologisch potentieel beschikt voor het aantreffen van steentijd artefactensites. Het terrein lag in het verleden immers op de oever van de Oude Demer ter hoogte van vochtige kleigronden, en dus topografisch in een ongunstige natte positie buiten de gradiëntzone. Hoger gelegen getuigenheuvels in de buurt lijken topografisch gunstigere posities voor menselijke aanwezigheid. Bovendien zijn in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein geen CAI locaties gekend die dateren uit de prehistorische periode. Prehistorische vondsten kunnen echter niet uitgesloten worden.

Het archeologisch potentieel van het terrein is daarentegen hoog voor (proto-)historische sites die dateren vanaf de middeleeuwen. Het onderzoeksterrein is immers gelegen ter hoogte van het domein van het Minderbroedersklooster, dat later omgevormd werd tot Park Cerckel. Op basis van de onderzoeksresultaten van een archeologische opgraving ter hoogte van Park Cerckel in 2003 bleek dat de kerk van het klooster te situeren is in de tuin van het huidige onderzoeksterrein, op ca. 9,5 m ten noorden van de huidige projectzone. Een muur die zich hier momenteel nog bevindt, zou een restant zijn van de zuidelijke gevel van de kloosterkerk. In het zuidwesten van het terrein staat de portierswoning, oorspronkelijk behorend tot het klooster. Het koor van de kerk bevindt zich vermoedelijk op het terrein van het ziekenhuis, ten oosten van het huidige onderzoeksterrein.⁹¹ In de 19de eeuw was ter hoogte van de huidige projectzone kortstondig een bijgebouw gesitueerd. Graven worden op historische kaarten niet weergegeven ter hoogte van de onderzoekslocatie, maar zijn geenszins uit te sluiten vanwege de aanwezigheid van de kerk en de vermelding in historische bronnen van het bestaan van een kerkhof op het kloosterdomein. Bovendien werden zowel ten noorden als ten oosten van het onderzoeksgebied verschillende graven aangetroffen.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 2: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

---

⁹¹ Wouters (2003), 4.

De initiatiefnemer plant in een ca. 1453 m² groot gebied, kadastraal gekend als Diest, afd. 1, sectie A, percelen 1413C en 1406R en gesitueerd langs de Michel Theysstraat in Diest (prov. Vlaams-Brabant), de verbouwing van een bestaande woning tot 3 appartementen en de bouw van 2 woningen. Bodemingrepen vinden enkel plaats in een zone van ca. 347 m² in het zuiden van het terrein.

Alvorens de werken van start gaan, worden verhardingen (ca. 250 m²) en een glazen veranda (ca. 75 m²) ten noorden en ten oosten van de bestaande woning afgebroken. Tevens wordt één boom gerooid. De verstoringsdiepte voor de uitvoer van deze werken gaat vermoedelijk tot maximum 50 cm onder het maaiveld.

De bestaande portierswoning in het zuiden van het terrein (138,5 m²) wordt verbouwd tot 3 appartementen. Voor deze verbouwing worden geen nieuwe bodemingrepen verwacht.

Ten noordoosten van de portierswoning wordt de bouw van 2 woningen gepland over een oppervlakte van 92,7 m². Hiervoor vinden bodemingrepen plaats tot op een diepte van 1,20 m onder het maaiveld. Nutsleidingen worden vermoedelijk aangelegd tussen de Michel Theysstraat en de nieuwbouwwoningen op een diepte van maximum 1,20 m onder het maaiveld.

Deze bodemingrepen zullen vermoedelijk een impact hebben op het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief ter hoogte van de geplande nutsleidingen en de nieuwbouwwoningen. Voor de overige bodemingrepen, die in diepte beperkt zijn, wordt geen of slechts een minimale impact verwacht.

1.4 Conclusie

Het bureauonderzoek heeft de hoogstwaarschijnlijke aanwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied kunnen aantonen. Wat de precieze waarde (kennispotentieel) van het aanwezige archeologische bodemarchief is en hoe ermee omgegaan dient te worden, kon echter niet op basis van het uitgevoerd onderzoek vastgesteld worden.

Het advies luidt dan ook dat verder vooronderzoek dient plaats te vinden en dit wegens het gekozen traject, na het aanvragen of bekomen van de omgevingsvergunning.

Vermits het bureauonderzoek uitwees dat het zuidelijk terreindeel (ca. 347 m², *afb. 38*, blauw) over een potentieel waardevol archeologisch bodemarchief beschikt dat tijdens de toekomstige werken verstoord zal worden, dringt aanvullend vooronderzoek met ingrepen in de bodem zich op in de vorm van een proefputten- en proefsleuvenonderzoek.

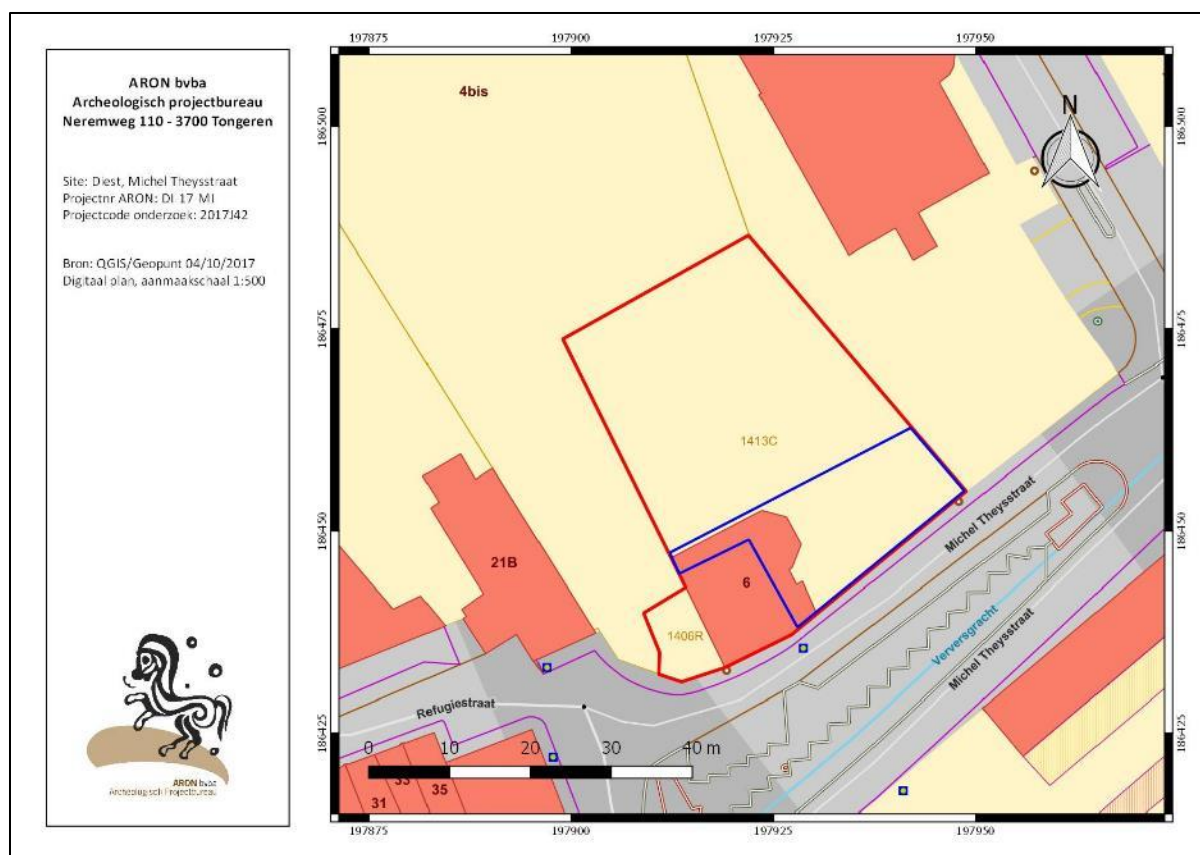
Voor dit vervolgonderzoek werd een Programma van Maatregelen opgesteld. Dit vervolgonderzoek wordt wegens het gekozen traject na het aanvragen of het bekomen van de vergunning uitgevoerd.

In het westen en noorden van het terrein (1106 m², *afb. 26*, buiten de blauwe zone) vinden geen bodemingrepen plaats. In deze zone wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek geadviseerd.

2. Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Locatiegegevens	Vlaams-Brabant, Diest, Michel Theysstraat
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1453 m ² . De zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden heeft een oppervlakte van ca. 347 m ² .
Bounding box coördinaten	X-min, Y-min 197898.92,186433.21 ; X-max, Y-max 197948.75,186486.53
Kadasternummers	Diest, afd. 1, sectie A, percelen 1413C en 1406R.

Afb. 38: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het totale perceel in het rood en van de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden in het blauw.

2.2 Wetenschappelijke doelstellingen en onderzoeksvragen

Doel van het aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem, is dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt. Verder wordt de potentiële impact van toekomstige geplande werken op de al dan niet goed bewaarde bodems en het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed ingeschat. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor een vervolgonderzoek.

Tijdens het onderzoek moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Landschappelijke context:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving en duiding?
- Zijn er aardkundige eenheden van antropogene oorsprong te herkennen?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

Archeologische sporen en structuren:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Geef een beknopte omschrijving.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welke diepte bevindt het eerste archeologisch vlak of bevinden de verschillende archeologische vlakken zich?
- Behoren de sporen, spoorcomplexen en lagen tot één of tot meerdere periodes? Welke?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Zijn er recente verstoringen aan te duiden?
- Zijn er sporen die gelinkt kunnen worden aan de middeleeuwse ingebruikname van het terrein als klooster, vb. sporen van de Minderbroederskerk of sporen van het klooster?
- Zijn er archeologische sporen of vondsten aangetroffen die in verband gebracht kunnen worden met de recentere (postmiddeleeuwse) bouwgeschiedenis van het terrein?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van een kerkhof? Zo ja;
  - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Wat is de omvang?
  - Komen er oversnijdingen voor?
  - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan andere nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de sporen en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Archeologische vindplaatsen

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

Vervolgonderzoek

- Is verder onderzoek noodzakelijk? Indien ja, motiveer de keuze van de te gebruiken methode.

2.3 Opgravingsstrategie en -methode

TABEL 3 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodes en een evaluatie hiervan in functie van het onderzoeksgebied.

Onderzoeksmethode	Evaluatie positief	Evaluatie negatief
Landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen en/of profielputten	Laat toe om relatief snel uitspraken te doen over de bodemopbouw van de ondergrond en het landschap.	De bodemopbouw is bekend vanuit het bureauonderzoek. Kosten-baten te duur om afzonderlijk uit te voeren gezien een proefputten – en proefsleuvenonderzoek nodig zal zijn (infra).

Veldkartering	Oppervlaktekartering is zeer geschikt om prehistorische en historische vindplaatsen op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van deze vindplaatsen.	Veldkartering is niet mogelijk gezien het gebied momenteel grotendeels bebouwd en verhard is.
Geofysisch onderzoek	/	Geeft geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen. Kan niet uitgevoerd worden vanwege aanwezige bebouwing en verhardingen.
Verkennd archeologisch booronderzoek	Verkennd archeologisch booronderzoek is zeer geschikt om prehistorische sites, steentijd artefacten sites, op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Dit onderzoek is minder geschikt om (proto-) historische vindplaatsen, i.e. vindplaatsen met grondsporen, op te sporen.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Laat toe een beeld te vormen van de horizontale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Laat toe een beeld te vormen van de verticale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefsleuven en proefputten	Een proefputten- en proefsleuvenonderzoek is zeer geschikt om (proto-)historische op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen. Via proefputten kan de bodemopbouw en verticale stratigrafie op het terrein bestudeerd en geëvalueerd worden.	Dit onderzoek is minder geschikt om prehistorische vindplaatsen op te sporen.

TABEL 3: Overzicht en evaluatie van de onderzoeksmethodes.

Op basis van de archeologische verwachtingen voor het onderzoeksgebied en de evaluatie van de verschillende onderzoeksmethodes om deze verwachtingen in te vullen, wordt geopteerd voor een aanvullend vooronderzoek met ingrepen in de bodem in de vorm van een **proefputten- en proefsleuvenonderzoek**.

Hoewel het onderzoeksgebied binnen een historische stadskern gelegen is, wordt er geen complex stratigrafische site verwacht. Uitgaande van de historische kaarten was het terrein hoofdzakelijk in gebruik als tuin. Het aanleggen van proefsleuven laat toe een ruimtelijk inzicht in de site te verwerven. De proefputten dienen om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafie en de gaafheid van de natuurlijke bodem.

Uitgaande van het archeologisch potentieel, nl. de aanwezigheid van een site zonder complexe stratigrafie, dient 12,5 % van het terrein conform de Code van Goede Praktijk door middel van proefsleuven onderzocht te worden.⁹² De voorkeur gaat in dat geval uit naar de methode van continue sleuven, waarbij minimaal 10 % van het terrein opengelegd wordt d.m.v. parallelle proefsleuven die over het volledige terrein aangelegd worden en 2,5% d.m.v. kijkvensters, dwarsleuven en/of volgsleuven.

Gezien het huidige gebruik en de toestand van het terrein (aanwezigheid van veranda, te behouden bomen, tuinmuur en inrit) is dit echter niet mogelijk. De aanwezige constructies beperken de bewegingsvrijheid op het terrein. Tevens dient men rekening te houden met de stabiliteit van de aanwezige constructies, die eventueel vooraf niet gesloopt zullen zijn. De inrit kan niet opgebroken worden vermits het terrein, vanwege de tuinmuur, anders niet meer toegankelijk is.

⁹² Tegenwoordig is men het in de ons omringende landen erover eens dat 10% dekkingsgraad een meer betrouwbare inschatting kan geven van de te verwachten archeologische sporen (Onderzoeksrapport 48, OE, p. 55.)

Er wordt dan ook een aangepast voorstel geformuleerd waarbij door middel van één sleufsegment en één proefput 5,4 % van de totale te onderzoeken oppervlakte (347 m²) onderzocht wordt (zie 2.4 Onderzoekstechnieken). De sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante niveau, de proefput wordt daarentegen gezien als een beperkte opgraving. Bij de inplanting van de proefsleuf en proefput werd rekening gehouden met de hieronder beschreven randvoorwaarden en de bebouwing weergegeven op de historische kaarten. Een bijkomende proefput kan aangelegd worden a.h.v. de resultaten van het proefsleuvenonderzoek indien de onderzoeksvragen op basis van het uitgevoerd onderzoek niet volledig beantwoord kunnen worden.

De uitvoering van het onderzoek vindt plaats volgens de bepalingen in het nieuwe *Erfgoeddecreet (2015) en het uitvoeringsbesluit bij het decreet*⁹³, de *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (2016, CGP 8.6)*⁹⁴.

Afbakening van het onderzoeksgebied

Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek zal plaatsvinden binnen de zone waar binnen het huidige project bodemingrepen zullen plaatsvinden (ca. 347 m²).

Vermits de bestaande portierswoning behouden blijft, vinden in deze zone van ca. 138,5 m geen bodemingrepen plaats. Ook in het noorden van het terrein zullen geen bodemingrepen plaatsvinden, waardoor ook hier geen vervolgonderzoek uitgevoerd wordt. De archeologische proefput en proefsleuf worden aangelegd ter hoogte van de geplande gebouwen vermits in de overige zones de diepte van de bodemingrepen (verwijdering verhardingen) of de omvang ervan (ter hoogte van de geplande nutsleidingen) te beperkt is om proefputten te graven (*afb. 39-40*). Bovendien is de ruimte op het terrein beperkt.

Criteria voor het niet uitvoeren van voorziene onderzoeksmethoden

Indien bij het veldwerk van boven en onder beschreven methode en technieken wordt afgeweken op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en gemotiveerd in de rapportering.

Een mogelijkheid waarin kan afgeweken worden van de voorziene positie, breedte en lengte van de proefput of proefsleuf is als op het terrein blijkt dat er zodanig diep moet gegraven worden, dat de veiligheid in gedrang komt. Ook bij het aantreffen van onvoorziene verstoringen, vanwege de veiligheid en de stabiliteit van omliggende gebouwen of tuinmuren of vanwege de positie van te behouden bomen, kan van de vooropgestelde methode worden afgeweken.

Randvoorwaarden

Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek zal worden uitgevoerd na de opbraak van eventuele verhardingen in het zuidelijk terreindeel. De verhardingen en verstoorde bovengrond worden verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Indien voorafgaand aan de uitvoer van het proefsleuvenonderzoek afbraakwerken plaatsvinden aan de veranda, mogen deze slechts uitgevoerd worden tot op het maaiveld. Elke diepere bodemingreep dient te gebeuren onder begeleiding van een archeoloog.

Kappen van bomen, frezen van de stronken kunnen destructief zijn voor het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed. Het proefsleuvenonderzoek dient plaats te vinden na het kappen/verwijderen van de bomen en struiken, maar voorafgaand aan iedere vorm van bodemingreep zoals het uittrekken of frezen van wortels en stronken.

⁹³ <http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695&param=inhoud&ref=search>,
https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf,
<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317&param=inhoud&ref=search>,
https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

⁹⁴ https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

De proefput wordt op voldoende afstand van de bestaande bebouwing, constructies en te behouden bomen aangelegd om de veiligheid en de stabiliteit te verzekeren.

De inrit van het terrein dient toegankelijk te blijven tijdens de uitvoer van het proefsleuvenonderzoek.

De proefput wordt in principe aangelegd tot in de moederbodem.

Aangezien het onderzoek betrekking heeft op een beschermd monument en de handelingen toelatingsplichtig zijn, dient hiervoor conform art. 6.3.2 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 nog een bijkomende toelating te worden aangevraagd bij het Agentschap Onroerend Erfgoed of, in voorkomend geval, bij het College van Burgemeester en Schepenen van de erkende onroerendergoedgemeente waarin het beschermd goed ligt.

Tijdens de uitvoer van het proefputtenonderzoek wordt ervoor gezorgd dat:

- Putten en sleuven die dieper dan de toegestane wettelijke uitgraafdiepte worden aangelegd, beveiligd en/of getrapt aangelegd worden. Eventueel worden proefputten breder aangelegd om dit getrapte profiel mogelijk te maken.
- Indien dieper graven niet mogelijk is, steeds door middel van boringen de verdere stratigrafie van de onderliggende bodem in kaart wordt gebracht.
- Alle inmetingen gebeuren met een GPS gestuurd en gegeorefereerd inmetingssysteem.
- Er doorlopend een metaaldetector gebruikt wordt.
- De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten.
- Voorafgaand een KLIP-aanvraag plaats vindt.
- De werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving.
- De werf is ingericht volgens, en wordt uitgevoerd volgens de vigerende veiligheids- en gezondheidswetgeving.
- De uitvoering van de prospectie in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen inzake bodemverzet.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek is succesvol wanneer de vragen zowel wat betreft de bodemkunde als de archeologie een inhoudelijk antwoord konden ontvangen.

Indien de onderzoeksvragen op basis van het voorgesteld proefputten- en sleuvenplan niet volledig beantwoord kunnen worden, wordt bijkomend een tweede proefput aangelegd.

Hoewel minder dan de in de *Code van Goede Praktijk* vooropgestelde 12,5 % vrij gelegd wordt, wordt de te onderzoeken percentage omwille van de strategische positionering van de sleuf voldoende groot geacht om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Echter, gezien de door de *Code Goede praktijk* opgelegde dekkingsgraad van 12,5% niet bereikt wordt, mag bij de aanwezigheid van een goed bewaard bodemprofiel het niet aantreffen van archeologisch sporen en structuren niet als argument gebruikt worden om geen verder onderzoek te adviseren.

2.4 Onderzoekstechnieken

Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd zoals bepaald onder *Hoofdstuk 8: vooronderzoek met ingreep in de bodem – 8.6 Proefsleuven en proefputten* uit de *CGP 2.0*.

Voor het uitvoeren van het proefputten- en proefsleuvenonderzoek stellen wij een plan voor dat terug te vinden is in de bijlagen (*BIJLAGE 9-10*, zie ook *afb. 39 en 40*). Dit omvat de aanleg van 1 proefsleuf van 2 m breed en ca. 9,5 m lang. Bijkomend wordt één zijde van de sleuf verdiept tot op de moederbodem d.m.v. een proefput. In totaal wordt op deze manier 19 m² of 5,4 % van de totale te onderzoeken oppervlakte (347 m²) onderzocht.

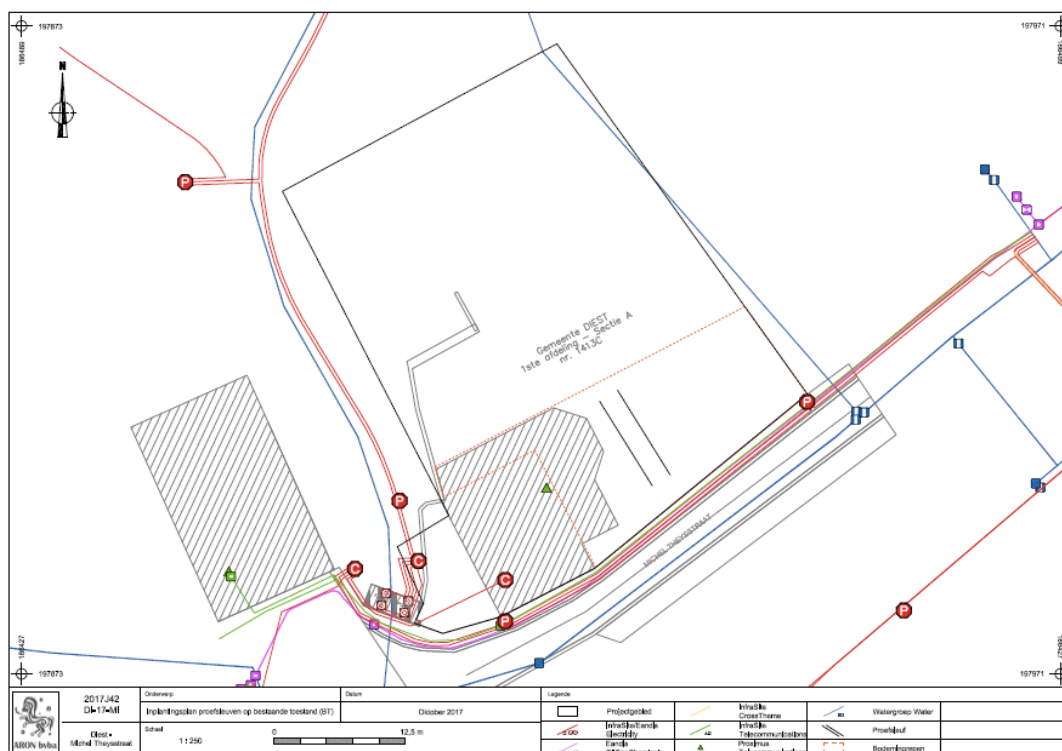
Bij de inplanting van de proefsleuf werd rekening gehouden met de randvoorwaarden. Daarom werd de sleuf op voldoende afstand van de aanwezige gebouwen en de nutsleidingen gesitueerd. Tevens werd bij de inplanting en oriëntatie rekening gehouden met de aanwezige bebouwing op de historische kaarten en met het reliëf van het onderzoeksterrein. Zo is de sleuf NW-ZO georiënteerd, met de helling mee, en voorzien ter hoogte van de vroegere bebouwing op het terrein zoals weergegeven op de *Kadasterkaart van 1823 (afb. 41)*. Deze sleuf bevindt zich deels ter hoogte van de vermoedelijk onbebouwde zone op het terrein om na te gaan wat de toestand van de natuurlijke bodem is in deze zone en in hoeverre hier archeologische sporen aanwezig zijn. Vermits op het terrein nog heel wat constructies en bomen aanwezig zijn en de inrit vrijgehouden moet blijven, konden niet meer sleuven voorzien worden in zones die in het verleden onbebouwd waren.

De sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologisch relevante vlak.

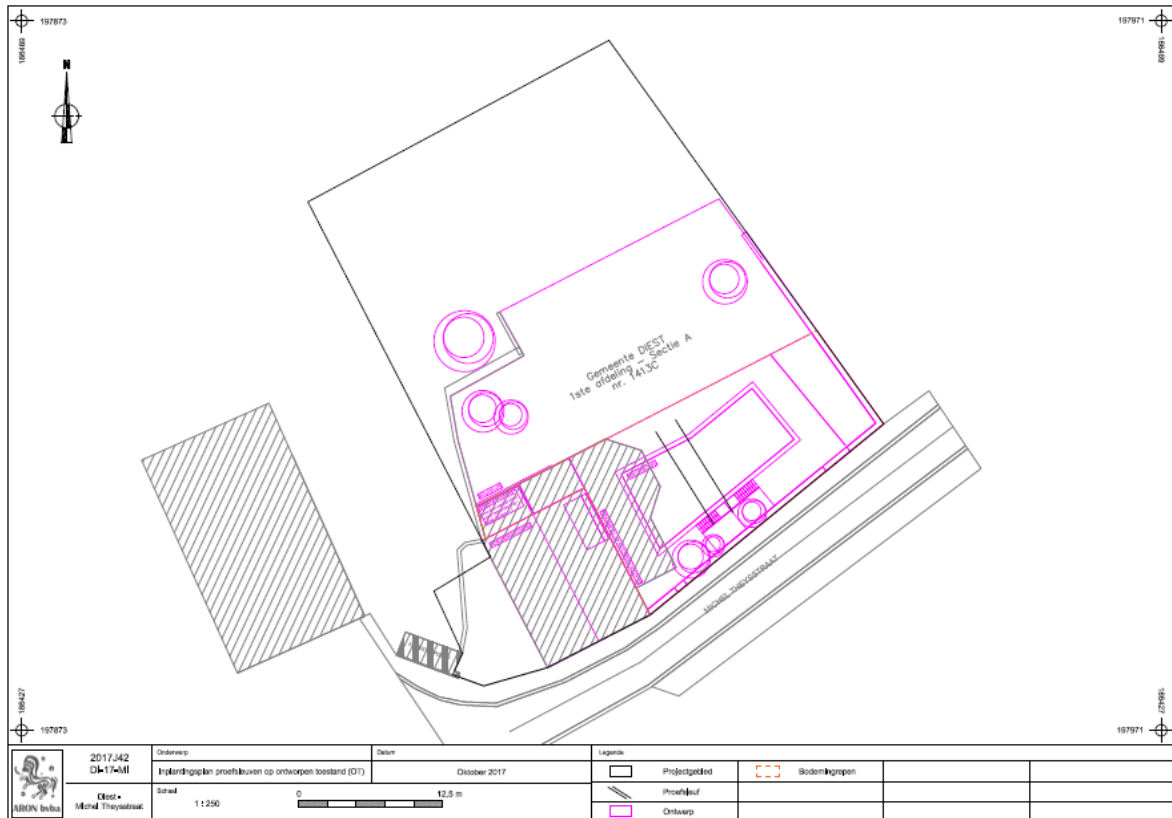
De proefput is omwille van de boven vermelde randvoorwaarde in de sleuf voorzien. De precieze positionering van de proefput wordt zoals reeds vermeld op het terrein bepaald a.h.v. de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. De proefput is minimaal 2 m breed, 2 meter lang en gaat - indien de veiligheid dit toe laat - tot minstens 20 cm in de moederbodem. Indien de moederbodem niet bereikt kan worden, dient men een sondering tot 20 cm in de moederbodem te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen. De proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient aldus geregistreerd te worden. Per archeologisch relevant niveau dient er een vlak aangelegd te worden. Indien de onderzoeksvragen op basis van het voorgesteld proefputten- en sleuvenplan niet volledig beantwoord kunnen worden, wordt bijkomend een tweede proefput (2x2 m) aangelegd.

Kijkvensters, dwars- of volgsleuven zijn niet voorzien, gezien dit wegens de bovenstaand geformuleerde randvoorwaarden niet mogelijk is. Bijkomend een tweede proefput van 2 op 2 m aangelegd worden indien blijkt dat het vooropgestelde onderzoek geen antwoord biedt op alle onderzoeksvragen. Deze put wordt aangelegd op basis van de resultaten van de sleuf.

De uitgravingen gebeuren door een graafmachine op rupsbanden (8-12T) met platte graafbak van 2 m breed.

Afb. 39: Proefsleuvenplan op bestaande toestand (BT) met aanduiding van het onderzoeksgebied (zwart) en de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden (oranje) (Bron: Aron bvba, digitaal plan, dd 04/10/2017, aanmaatschaal 1:250, 2017J42).

Afb. 40: Proefsleuvenplan op ontworpen toestand (OT, roze) met aanduiding van het totale projectgebied (zwart) en de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden (oranje) (Bron: Aron bvba, digitaal plan, dd 04/10/2017, aanmaakschaal 1:250, 2017J42).

Afb. 41: Proefsleuvenplan op kadastraal kaart van 1823 met aanduiding van het onderzoeksgebied (zwart) en de zone waar bodemingrepen zullen plaatsvinden (oranje) (Bron: Aron bvba, digitaal plan, dd 04/10/2017, aanmaakschaal 1:250, 2017J42).

2.5 Actoren

Het proefputten- en proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd door een veldwerkleider die voldoet aan de kwalificaties zoals bepaald in art. 12 van het archeologiebesluit (minstens 6 maanden terreinervaring). De veldwerkleider heeft tevens ervaring in het aanleggen van proefsleuven én proefputten in stedelijke context. Hij wordt geassisteerd door een assistent-archeoloog met dezelfde kwalificaties, uitgezonderd de ervaringsvereisten.

De bodemprofielen worden door een assistent-aardkundige en indien nodig door een aardkundige met ervaring met de bodem- en sedimenttypes die in het projectgebied voorkomen, beschreven.

Indien nodig wordt tijdens het proefsleuvenonderzoek een beroep gedaan op een fysisch antropoloog. Deze is gespecialiseerd in de studie van menselijke resten uit archeologisch onderzoek en hun begravingomgeving.

Indien nodig wordt tijdens het proefsleuvenonderzoek een beroep gedaan op een conservator. Deze conservator is gespecialiseerd in handelingen om de bewaringstoestand van de archeologische vondsten of de omgeving daarvan te stabiliseren en verder verval te verhinderen of vertragen.

2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Nvt.

2.7 Bewaring van het archeologisch ensemble

Wat betreft de bewaring van de artefacten en documenten die deel zullen uitmaken van het archeologisch ensemble gelden, zowel op het terrein, tijdens het onderzoek, of op de locatie voor langdurige bewaring, geen randvoorwaarden die een afwijking van de bepalingen in de CGP inhouden.

De zakelijkrechthouder dient het archeologisch ensemble na oplevering ervan conform afdeling 2. Verplichtingen zakelijkrechthouders en gebruikers archeologische artefacten en archeologische ensembles van het Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014, als een geheel te bewaren, in goede staat te behouden en voor wetenschappelijk onderzoek beschikbaar te houden (art. 5.2.1).

De zakelijkrechthouders die het beheer van een archeologisch ensemble toevertrouwt aan een erkend onroerend erfgoeddepot voldoet aan de hierboven vermelde verplichtingen.

Indien de bewaarplaats van de vondsten gewijzigd wordt binnen het Vlaamse Gewest, dient dit binnen 30 dagen aan het *Agentschap Onroerend Erfgoed* gemeld te worden (art. 5.2.2). Indien de vondsten buiten het Vlaamse Gewest gebracht worden, dient dit minstens 30 dagen voorafgaand hieraan aan het Agentschap gemeld worden (art. 5.2.3).

2.8 Vervolgtraject

Na het uitvoeren van het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem (zie 2.4) dient:

1) een assessment te worden uitgevoerd conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p 88-98. Na het assessment is duidelijk of uit het vooronderzoek een vrijgave van het terrein volgt, of dat er een behoud in situ en/of een opgraving van de aangetroffen site dient te volgen.

2) een nota te worden opgesteld conform de *Code van Goede Praktijk 2.0*, p. 98-132. Hierin wordt eveneens uitgeschreven wat het resultaat van het assessment (1) is, en volgt - in geval er een behoud in situ of een opgraving

wordt geadviseerd -, een Programma van Maatregelen⁹⁵ voor de volgende te nemen stap in het archeologieproces.

De nota die resulteert uit het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, dient ter bekrachtiging te worden ingediend bij *Onroerend Erfgoed*. *Onroerend Erfgoed* beschikt over een termijn van 21 kalenderdagen om deze nota te bekrachtigen, al dan niet met bijkomende voorwaarden, of te weigeren.

In geval er een bekrachtigd Programma van Maatregelen werd opgesteld dient over gegaan te worden naar de uitvoering van dit Programma van Maatregelen, conform de bepalingen in de *Code van Goede Praktijk 2.0* en de eventuele bijkomende voorwaarden opgelegd door *Onroerend Erfgoed*. Het Programma van Maatregelen dient te worden uitgevoerd voorafgaand aan de start van de door de initiatiefnemer geplande bodemingrepen.

---

⁹⁵ Een gedetailleerde omschrijving van de locatie, de onderzoeksvragen, en de methodes en technieken die gehanteerd dienen te worden bij zowel een behoud in situ, als in geval van een opgraving van de aangetroffen archeologische resten.

BIBLIOGRAFIE

BOGEMANS F. (2007), *Toelichting bij de Quartargeologische Kaart, Kaartblad 24: Aarschot*, Brussel.

BRANS M. (2010) *Diest. Een nostalgisch fotoalbum voor de toekomst*, Diest.

BREUGELMANS (2001) *Het beheer van de Demer tijdens de 17de en 18de eeuw*, Brussel, p 128.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen VIII*, 123 – 164.

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al.(eds.), *De steentijd van Nederland (Archeologie 11/12)*: 171-199.

DE GEYTER G. (1999) *Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest, Kaartblad 25 Hasselt*, Brussel, p 34-35

DE VOLDER K. (s.d) Topografisch-historische atlas (nrs. 2001-2500). (*Iconografische collectie ARA*), Brussel.

DE VOLDER K. (s.d) Topografisch-historische atlas (nrs. 1501-2000). (*Iconografische collectie ARA*), Brussel.

FREDERICKX & GOUWY (1996), *Toelichting bij de Quartair Geologische Kaart. Kaartblad 25 Hasselt*, Leuven.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (*Onderzoeksrapport 48, OE*), Brussel.

RAYMAEKERS F.J.E. (1870), *Het kerkelijk en liefdadig Diest*, Leuven.

VAN DER EYCKEN M. (1980), *Geschiedenis van Diest*, Diest.

VAN DER LINDEN G. (1940), 'Een wandeling door Diest in de XVIe eeuw', in: *Jaarboek van de Diestersche Kunstkring* 12, 22-72.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VAN RUYSEVELT S. (1972), 'Franciscaans Diest', in: *Franciscaanse Missiedagen te Diest, van 19 tot 29 september 1948*, 1-6.

VERBOUWE A. (1940), *Iconografie van Vlaamsch Brabant. II.*

VERHOEVEN, M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010), Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport 1951*, 87, 101.

WOUTERS M. (2003) Het Minderbroedersklooster te Diest, *Archeologie 2003. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 3-4

WOUTERS M., (2004a), *Archeologisch onderzoek naar het Minderbroedersklooster Park Cerckel, Diest 4 augustus 2003 -31 januari 2004.*

WOUTERS M., (2004b), *Begraven te Minderbruers : het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroendergoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695&param=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317&param=inhoud&ref=search>

http://www.arch.be/docs/depots/leuven/RA_Leuven_kaartboek-Averbode.pdf

<http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=968>

<http://nieuwsblad.typepad.com/diest/2008/10/vergane-glorie.html>

<http://www.toerismediest.be>

<https://geo.onroendergoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroendergoed.be/aanduidingsobjecten>

<https://inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroendergoed.be/thesaurus>

https://www.onroendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

